

4 små mænd fra Heltborg og Hurup

Af Aksel Kirk, Elsted

I den første Sydthy Årbog 1984 var der en artikel om originaler og andet godtfolk i Ullerup og Heltborg. Det er det samme emne, jeg vil tage op her.

Det er om to naboer, den ene er Anders Pedersen, som er omtalt i artiklen fra 1984. Han var bagersøn fra Heltborg, f. 1888 og havde først i tyverne købt ejendommen ”Høggholm” på en 13-14 tdr. bygsædeland. Det havde engang været en god gård på 5 tdr. hartkorn, men ved jordudskiftningen i forrige århundrede, blev udmarken, som lå vest for landevejen, solgt fra. Mit barndomshjem lå øst for møllen, som børn passerede vi ofte flere gange om dagen på vej til og fra skole Anders Pedersens ejendom og har fulgt ham i hans gerning.

Uden at bruge det som et skældsord syntes vi, at han var lidt af en original.

I årbogen fra 1984 er der et billede af ham, hvor han står i døren ind til stuehuset. Han var ungkarl og jeg husker, han havde en husbestyrerinde, vel mest på grund af at han havde sin gamle mor på aftægt i mange år. Ellers havde man det indtryk, at han kun havde 2 interesser her i livet, det var arkæologi samt landbruget, som blev passet mønsterværdigt, med 4 køer, lidt ungkvæg, svin samt lidt høns. Køerne blev malket 3 gange om dagen, kl. 6 morgen, kl. 2 om eftermiddagen og 10 aften. Han havde to heste, den ene en stor jysk hest, den anden var lille og hvid og af ubestemmelig race. Man sagde, den var 37 år, da den døde. Vi børn har nok ofte moret os, når vi gik fra skole, og han gik og pløjede. Det så ud som den røde ene trak ploven og den hvide med, da den gik så langt bag efter den røde, som hamlerne tillod, men de blev aldrig overanstrengte. Hvis han pløjede en sten op, fik hestene et hvil, han skulle have undersøgt, om stenen havde arkæologisk betydning, derefter ragede han i jorden omkring dette fund, om der skulle være mere. Han havde på den måde fundet en ret stor samling af stenredskaber, som i dag opbevares på Thisted Museum.

I Heltborg med den gode jord og nær fjorden har der sikkert i tusinder af år boet mennesker, hvad også jættestuen ”Lundhøj” fortæller. Jeg husker, da jeg var dreng, blev der flere steder

fundet gamle stenredskaber, så skulle der bud efter Anders Pedersen. Så var han rigtigt i sit es. Som børn kunne vi om sommeren ofte more os over ham, når hestene stod på græs, og han skulle hen for at give dem et nyt tøjrslag. Først gik han hen og klappede dem på halsen, hvorefter de var dresseret til at give ham det ene forben som tak. En skønne dag lå den hvide og var død. Den røde kunne også sagtens gøre arbejdet ene. Der var bare det med pløjningen, den var vant til at gå i furen, nu da den ene skulle trække ploven skulle den gå på kanten, men den var lærenem.

Jeg husker, at i min ungdom var badeværelser med varmt vand på gårdene et ukendt begreb. Om sommeren cyklede vi til fjorden og badede og blev ordentligt vaskede. Mangen en skøn sommeraften var vi ofte flere, der havde været i vandet. Vi blev siddende ved stranden og hyggede os til det begyndte at mørkne, og når vi cyklede hjem, mødte vi tit Anders Pedersen, der efter endt dagsgerning skulle i fjorden og bade. Han var et stille, men et ualmindeligt godt og rart menneske, men som nævnt lidt af en original i ordets bedste betydning.

Nu vil vi i fantasien besøge hans nabo, der hed Peter Dige. Vi følger vejen op til kirken, hvor vi drejer til højre ad Dalstræde mod Landevejen. Her på højre side af vejen ligger Peter Diges ejendom. Tilsyneladende var han og Anders Pedersen ikke naboer, men deres marker stødte sammen ved kirkestien, som gik fra Landevejen ned mod kirken, og når bøndernes marker som her stødte sammen, bliver de regnet for naboer.

Peter Dige var lidt af en gåde, en lille pukkelrygget mand, ikke over 130 cm. i højde, sagt med et mindre pænt ord lidt af en vanskabning. Kroppen var som sunket helt sammen, det rette ord, han var en krøbling. Men lige så stille naboen Anders Pedersen var i tale og færd, lige så modsat var Peter Dige. Han var rapmundet, så der i dag går sagn om hans slagfærdighed og anekdoter. Han var som Anders Pedersen også ungkarl, og havde også en husbestyrerinde Maren, en gårdejerdatter fra Heltborg, som var hos ham i 25 år. Han drev sin ejendom som et mønsterbrug, havde 2 heste, 5-6

Peter Dige samt en bror og hans hustru.

køer, ungkreaturer og svin samt lidt høns. Man måtte undre sig over, hvor den lille handicappede mand havde kræfterne fra til det hårde arbejde, der dengang var ved landbruget, men han havde en fantastisk hjælp i Maren. Jeg husker, at da jeg som ung tjente på en gård ikke langt fra Peter Dige, betragtede jeg ham vist som en lille kværlulant, der i diskussioner altid var modsat andre.

Da krigen sluttede i 1945, ville jeg ud at se fremmede egne, hvorved min første ejendom blev på Randers egnen, hvor jeg var indtil jeg i 1966 købte en gård i Elsted, som en søn overtog for en del år siden. Som pensionist begyndte jeg så småt at gå i gang med slægtsforskning og ud fra det at skrive artikler til historiske årbøger m.m. Den nu for længst afdøde købmand Nielsen i Heltborg har engang udtalt, at Peter Dige skulle der have været skrevet en bog om. Det kan jeg ikke, men en lille artikel til Sydthy Årbog kan det blive til om nærmest en krøbling, der hvis han havde været født 100 år senere straks var blevet taget hånd om og senere var blevet indstillet til invalidepension.

Jeg har i erindringen mange anekdoter om ham fra min ungdom, de er nu blevet suppleret med flere, som jeg vil bygge denne artikel på. Som nævnt bedømte jeg ham i min ungdom til at være en kværlulant og noget af en original. Han

Peter Dige.

havde for vane altid at modsige andre, det hørte ham til og kunne ikke undværes. Det var hans måde at være på, men i hans bryst bankede et hjerte af guld. Jeg mindes, når han gik og pløjede, var håndtagene, anbragt i hoftehøjde, passende til en mand af almindelig højde, men for Peter Dige var de omtrent i hans hovedhøjde. Man måtte undres over, at han kunne styre ploven, der hvor jorden var stærkt leret. En eftermiddag han var ude at pløje, pløjede Anders tilfældigvis på den anden side af skellet. Anders Pedersens den røde gik som sædvanligt langt foran den hvide, som om den trak både ploven og den hvide. De faldt i snak ved kirkestien. Da siger Peter til Anders: "Du skulle tage og sætte den hvide på hjul, så kunne den røde lettere trække den"!

Heltborg forsamlingshus blev i 1913 bygget på et hjørne af Peter Diges jord, dengang ejet af P. Ejlersen, som samme år havde solgt grunden til en pris af 300 kr. I trediverne ville man bygge et stykke til huset og var i forhandling med Peter om køb af 25 m². Han forlangte en pris, de fandt alt for høj. Det var mere, end de forlangte i Hurup til byggegrunde. Den lille mands svar kom prompte: "Så tag til Hurup og køb der"! Hvor meget han havde forlangt, vides ikke, men de fik de 25 m² for 200 kr. Handelen blev tinglæst i 1939. Ved Heltborg skole var der i et hjørne op mod kirken legeplads til os børn. Der havde degnen fået lov at inddrage et stykke til

Peter Dige med sit plouforspand.

køkkenhave. Til skolen hørte et lille hus med toiletter, gammeldags latriner, som det var degnens opgave at tømme. Han havde også en del høns, hvorfra der sammen med det fra latrinen blev en god gødning, som han anvendte i køkkenhaven, hvor han især avlede kartofler med salg for øje. Degnens løn var dengang ikke stor, og da han havde en gammel bil, var det måske salget fra hans lille landbrug, der skulle holde bilen i gang. En sommer skete det for Peter Dige, at hans gamle kartofler slap op, før de nye var store nok. Selv om der var to købmænd i Heltborg, havde ingen af dem kartofler på hylderne. En dag Peter kom ind til middag, stod der et fad dampende kartofler på bordet, så han spurgte Maren, hvor hun havde købt dem. Af degnen var svaret. Peter sagde ikke et ord, han åbnede vinduet ud til haven og tømte kartoffelfadet derud med den tanke, at med det møg, de var groet i, så ville han ikke spise dem. Maren sagde ikke noget, ellers havde hun ofte et ord at skulle have sagt.

De havde en stor omgangskreds, begge var afholdt af alle. Når de var på gæstebesøg, sad mændene som regel i den ene stue og kvinderne i den anden. Ud på aftenen måske ved halv ellevetiden stod Maren i døren ind til mændene. ”Peter, vi skal hjem og malke”. Køerne blev malket 3 gange om dagen. Var de i byen en aften, var tredje gangs malkning, når de kom hjem.

Når roerne om sommeren skulle radrenses, var det Maren's gerning at trække hesten gennem rækkerne. Den måtte jo ikke gerne træde på de små planter. Engang da den ved et uheld havde trådt nogle ned, brølede Peter til den og skældte ud med ordene, jeg ville ønske, du kunne falde og brække alle fire ben. Maren spurgte, om det ikke var nok, hvis den brækkede det ene. Peter svarede nej, det skal være dem alle fire.

En sommerdag gik han og slog hø i sin eng, som lå nær fjorden, da en mand kom forbi. Han hilste med ordene. ”Du har et godt lag hø her, Peter”. Peter svarede: ”Det synes jeg nu ikke, jo mindre des bedre”. Det kunne manden ikke forstå, han syntes altid, det var dejligt med noget hø. ”Det har jeg nu aldrig regnet” svarede Peter.

I trediveerne, hvor det var godt at holde høns, gik han en dag til købmanden med en kurvfuld æg. På vejen mødte han en mand, som sagde, at det var helt katastrofalt med æg, de var lige faldet det halve i pris. Nå, sagde Peter, så kan jeg jo lige så godt lade de her falde også, og med det slap han hanken. Det var samme år, han i et selskab sagde, at det var let at samle æg ind nu, det er bare ud af vinduet med dem. Det kan ikke betale sig at tage dem med ind.

De første krigsåre var uhyggeligt tørre. Avlen, særligt af stråfoder, var katastrofalt lille. Da sagde Peter, også en aften i selskab. Jeg fodrer aldrig kreaturerne før om aftenen, når det er så mørkt, at de ikke kan se, hvor lidt de får.

Krigsårene var frygtelige, men i trediverne var der en verdensomspændende krise, som ramte alle hårdt. En arbejders dagløn var i nogle år 2,50 kr. Det begyndte at bedres lidt i midten af trediverne både for bonde og arbejdsmand.

En ungdomsven var Jørgen Madsen, nu pensioneret smedemester, hvis hjem ikke lå langt fra Peter Diges. De var 9 søskende, faderen var arbejdsmand. For dem og mange andre, var det et problem at holde sulten fra døren, selv om maden også var billig. Jørgen gik som dreng meget hos Peter Dige, og de blev gode venner. Trods Peters handicap, og det at han havde rundet de 50, var energien lige stor.

Peter Dige havde en nedlagt grusgrav, som han sammen med en gartner i Hurup havde tilplantet med 4-500 frugttræer, så der var nok at bestille. En dag i vinteren 1939, da Jørgen var 9 år, blev de enige om, at han skulle ned at tjene hos ham fra 1. april.

Det er et bevis på Peters gode sind, at da Jørgen mødte 1. april havde Peter været hos købmanden og købt lidt tøj til ham. Han vidste, at Jørgen ikke havde meget til kroppen. En sådan pakke havde Jørgen sikkert aldrig fået før. Pakken indeholdt et par nye træsko, 2 sæt undertøj, skjorte bluse og arbejdsbukser og strømper. Jørgens første morgenarbejde var at muge ud i stalden og på en trillebør køre det udmugede op på møddingen på et bræt. Men de nye træsko kunne han ikke styre og de blev snavsede. Det var lettere barfodet, hvad han var vant til at være. Da kom Peter og sagde: "Nu har jeg min salighed aldrig set mage - et typisk udtryk fra ham - nu har du fået et par nye træsko, og så vil du ikke bruge dem". Jørgen fortalte grunden, og Peter gik omgående til købmanden og købte et par nye, som skulle være til pænt brug.

Jørgen har fortalt mig, at de, når de havde spist til middag, skulle have en times middagssøvn. I stuen stod, hvad de kaldte en chaiselong, en sofa med siddeplads til to og i den ene ende en forhøjning. Sådan en havde man i mange hjem, hvor den af manden blev brugt til middagssøvn. Her lagde Peter sig i den ende, hvor forhøjningen var. Han trak benene op under sig, så lå Jørgen i den anden ende og Maren sad i en kurvestol og sov.

Året før Jørgen kom, skete det en dag, at Peter havde hængt sin jakke på en stolpe ved svinestien uden tanke for at svinene kunne nå

den, men i jakken var hans tegnebog. Da han lidt efter kom ind i stalden igen, havde de revet jakken ned, både den og tegnebogen var helt molesterede. Han fik resterne fra dem og gik ind til Maren med dem. Der var 2 tikronesedler, som ikke var ødelagt. Peter gik altid med mange penge. I dette tilfælde havde der været flere hundrede kroner i tegnebogen, blev der sagt. Denne historie havde han fortalt Jørgen med ordene: "Det er min salighed de dyreste grise, jeg nogensinde har født op, de åd alle mine penge".

Jørgen var hos Peter Dige 4 somre. Efter konfirmationen kom han i smedelære, var soldat, og derefter ude omkring i andre smedefirmaer indtil han blev gift og selvstændig smed i Bedsted. Jeg spurgte ham, hvordan han kunne købe forretning. En lærlinge- eller svendeløn var dengang ikke stor og et år var han soldat. Jørgen svarede: "De 4 år hos Peter Dige var de bedste i mit liv, af ham lærte jeg, hvordan jeg skulle omgås penge".

Jørgens historie fortæller os, at Peter Dige havde et hjerte af guld, og at han var en god samfundsborger, hvad jeg vil fortælle lidt om.

I tyverne var der særligt i byerne stor fattigdom. Der var en skoleinspektør i København ved navn Østrup, der gjorde et stort arbejde for at få fattige københavnerbørn ud på landet i sommerferien. Vi kender mange historier om sådanne københavnerbørn, der i mange år blev ved at holde forbindelsen ved lige med deres værter. I Heltborg gjorde man lidt andet, man stillede omtalte forsamlingshus til rådighed fjorten dage i ferien i, tror jeg, hen ved 20 år fra ca. 1925. Der kom så 35-40 drenge hvert år ledsaget af 2 lærere. Jeg tror, det var de samme hvert år. Den ene hed Søndergaard og den anden Andersen. Vi kunne hvert år se, det var drenge, som trængte til at komme på landet. De sov på halmmadrasser i den store sal og spiste i den lille sal. Der var ansat to kvinder til madlavningen. I nærheden var, hvad vi kalder Fælledparken, et jordstykke på vel 2 tdr. bygsædeland, hvor der fra oldtiden var gravet både grus og mergel, og som var kommet til ligne et månelandskab. Det blev tilplantet for ca. 110 år siden. I min drengetid var det en smuk skov med gange og en festplads, hvor der hvert år blev holdt ringridning, samt andre fester. Denne plet midt i landsbyen var et eldorado. Her måtte københavnerdrengene lege under lærernes

opsyn. Andre seværdigheder var Lundhøj, som de skulle se. Det var en oplevelse at se, når de kom marcherende med en lærer på hver side, og en dreng gik foran og holdt takten ved at slå på tromme. Hvert år, når de kom, blev de afhentet ved stationen i hestekøretøjer af omegnens bønder, der også kørte med dem, når de rejste. Den største oplevelse for drengene var sikkert en dag ved Vesterhavet, hvortil de også blev befragtet af bøndernes køretøjer, og de havde mad med til hele dagen. Peter Dige mødte altid med køretøj, både når de skulle hentes og bringes, og ligeledes, når de skulle til havet. Han havde en pæn fjedervogn og et par prægtige heste. På kuskæsædet var der foruden ham selv plads til en passager og bagved plads til 4 voksne. Den ene af lærerne, Andersen, en stor kraftig mand, målte vel henved 2 m. i højden, havde altid sin plads hos Peter. Måske har han taget den ret, at det var hans plads. Det var et morsomt par at se på. Når Peter sad ned, var der snart ingen krop ved ham og ved hans side den store mand. Han er sikkert blevet fascineret af den lille rapmundede mand med alle de anekdoter, han havde om alting. Måske har det haft en vis psykologisk betydning, at han lærte ham at kende. Det var dårlige tider i disse år, og når de om vinteren skulle forhandle med byrådsmedlemmerne om næste års ferie med et nyt hold drenge, har han sikkert pointeret, hvilken betydning, det havde for børnene og om de oplevelser, de kom hjem med. Måske var det derfor, han ville have sin plads hos den lille rapmundede mand. Det kan jo tænkes.

Som nævnt var Peter Dige foruden at være en dygtig landmand også en god samfundsborger. Da forsamlingshuset blev bygget i 1913, kostede byggeriet plus inventar ca. 6.000 kr., som blev lånt i en sparekasse. Her er et aftryk fra den første protokol, der fortæller at aktionærerne bl.a. Peter Dige hæftede solidarisk for det lånte beløb.

Hvem var Peter Dige, den handicappede mand, der drev sin ejendom som et mønsterbrug. Han var fra Ræhr. Faderen var husmand Jens Chr. Berthelsen Dige, født i Ræhr sogn den 30. april 1857. Moderen Inger Marie Poulsen var født 10. november 1859 i Nors. Hendes forældre var gårdejer og sognefoged Poul Vilsbøl Kristensen af Nors og hustru Dorthea Andersen af Nors. Den anden april 1884 viedes i Nors kirke ungkarl Jens Chr. Berthelsen Dige 27 år gl.

og pigen Inger Marie Poulsen 25 år af Nors. Forlovere var gdr. Poul Vilsbøl af Nors og Bertel Dige af Vigsø.

Deres første barn Peter blev født 8. juni 1885, hjemmedøbt 19. juni 85. Disse to datoer fortæller faktisk, hvorfor han blev den lille pukkelryggede mand. I forrige århundrede var der en del med dette handicap, bl.a. min morfar 1845-1919, hvorfor jeg engang spurgte min læge, hvad grunden dertil var. Han svarede, at det var tuberkulose. Der var overalt stor fattigdom i forrige århundrede, sikkert også i Peter Diges hjem, og vi ved, at en dårlig kost er spiren til tuberkulose. Peter var forholdsvis lille og tilsyneladende særlig hårdt ramt. Fra en læge har jeg fået det udsagn, at han måske har haft engelsk syge sammen med den. Dengang blev de fleste børn hjemmedøbt umiddelbart efter fødslen og skulle derefter fremvises i kirken. Det hed sig jo, at hvis et barn døde uden at være døbt, var det fortabt. Det slog mig, da jeg så, han havde ligget 11 dage efter fødslen, til han blev hjemmedøbt. Han har sikkert været syg. De skulle helt til Thisted efter en læge, han har sikkert beordret moderen en mere næringsrig kost, særlig mælk. De holdt liv i drengen, som fik navnet Thomas Peter Bertelsen Dige. Den 20. juli 1887 fik Peter en lillebror, som navnet Poul Vilsbøl Bertelsen Dige (efter morfar og farfar). 6. september 1890 kom en lillesøster til, som fik navnet Dorthea Bertelsen Dige (Dorthea efter mormor, Bertelsen efter farfar). Dorthea døde året efter 17. juni 1891. Engang i halvfemserne har familien solgt ejendommen i Ræhr og er flyttet til Heltborg, hvor de købte en ejendom som lå øst for Toftum gårdene. Her i Heltborg blev Peter konfirmeret i kirken den 22. april 1900 og broderen Poul Vilsbøl 5. oktober 1902. Her døde Peters mor Inger Marie Dige den 11. september 1920, 60 år gl. Året efter døde faderen Jens Chr. Bertelsen Dige, den 7. oktober 1921, 64 år gl. Han havde året før solgt ejendommen til sønnen Peter, der ansatte en husbestyrerinde Maren Madsen, datter af kirkegårdsbestyrer Jens Madsen. Det var vist ca. 1925 han solgte ejendommen og købte den, som lå ved Dalstræde, hvor han lagde sin store livsgerning. Samtidig fik han en ny husbestyrerinde Maren Overgaard fra Heltborg. Hun var ham en tro hjælper i 25 år. 25 års dagen blev fejret, som var det et stort sølvbryllup i Heltborg forsamlingshus. Kort tid efter døde hun af kræft.

En tid efter solgte han ejendommen og byggede nyt hus ved sin frugtplantage. Han fik en ny husbestyrerinde fra Thyholm, som nu også er død, men hos en slægtning af hende fandt man disse to billeder, de eneste som kendes af ham. Peter døde 1. februar 1967 82 år gl.

Foruden Peter Dige var der yderligere et par handicappede mænd, der ydede en betydelig indsats.

Den ene var min morfar maleren i Heltborg, der var virksom inden for husflidssagen og afholdsbevægelsen og den anden var Bette Bak.

Når jeg her nævner "Bette Bak", og ham husker alle ældre i Hurup og omegn som en dygtig forretningsmand, ikke stor af ydre, vel en 150 cm. høj, må jeg tilføje, at han ikke var den ægte "Bette Bak". Det var hans bror Peter Vestergaard Bak. De to brødre var fra Stadil ved Ringkøbing. De var ud af en søskendeflok på 9. Jeg har fået følgende oplysninger om denne familie fra en brorsøn til de to, den nu 87-årige Søren Bak, som bor i Stadil ved Ringkøbing.

Faderen drev lidt krodrift foruden lidt landbrug med en enkel ko. Peter Bak blev født den 6. september 1879, lille af vækst, lidt mindre end broderen og ikke fysisk stærk. Som stor dreng skulle han som mange andre ud at tjene, men forældrene kunne se, at det havde han ikke kræfter til. Han kom i stedet i lære som træskomager i Ringkøbing. Efter endt læretid har hans mester sikkert set en fremtid for denne dygtige unge mand. Hvor Hurup by er nu, var før banen kom i 1882 faktisk kun et stykke hede. I 1897 var der bygget mejeri og lige efter århundredskiftet var der bygget et efter datidens forhold ret stort jernstøberi. Peters læremester havde sagt til ham, at i den by troede han, der var muligheder for en dygtig ung mand. I 1911 flyttede Peter ubemidlet til Hurup i et lille hus, hvor der senere blev konditori. Det eneste, han havde med sig, var en kasse træsko, som han selv havde lavet og han beskrev sig selv som træskohandler. Som forretningsmand blev han ualmindelig afholdt. Måske var det af den grund, han fik kælenavnet Bette Bak, men det var nu nok også på grund af størrelsen. Efter få år flyttede han over på den anden side af gaden i et lidt større hus, som lå med facaden ud mod gaden. Her var først en forgang, han indrettede til butik sammen med to stuer ud mod gaden. Varelageret blev hurtigt udvidet med isenkram og legetøj. Min ældste bror Jens f. 1913 har sine

*Peter og Christian Bachs forretning på
Bredgade 5, Hurup.*

første barndomsminder herfra. Bette Bak var den første som startede juleudstilling i Hurup. Det var for et barn en oplevelse uden lige at gæste Bette Baks forretning op mod jul. Nu hvor det var ved at være almindeligt med biler på vejene, kom de også i hans forretning i form af legetøjsbiler, som begge stuer var fyldt op med.

Hans broder Karl Chr. Bak f. 1894 havde plads som tjenestedreng nogle år, men hans ryg kunne ikke holde til det hårde arbejde. Han kom i stedet i lære som træskomager samme sted som broderen Peter, som han flyttede op til, da han i 1918 var udlært. Her fik han en stue, hvor han fabrikerede træsko til forretningen. Det gik fantastisk godt for Bette Bak, der hurtigt blev beskrevet som en af byens større forretningsmænd. Efter få år gik broderen i kompagni med ham. Problemet var nu pladsmangel. Omkring 1923 blev forretningen kraftigt udvidet, og der blev bygget en etage ovenpå, som vist på billedet fra ca. 1928, som sådan fremstår den, den dag i dag, Bredgade nr. 5.

I 1926 blev Bette Bak ramt af en håbløs sygdom og den 2. januar 1927 døde han af kræft. I en omtale i Thylands Avis stod bl.a.: Hans stilfærdige og bramfri væsen gjorde, at han blev ualmindelig afholdt af sin store kundekreds. En god borger er gået bort.

Flere af Hurups borgere bl.a. broderen ønskede, at han skulle begraves i Hurup, men hans mor, som stadig levede, ønskede sin søn jordet i familiegravstedet på Stadil kirkegård. Brodersønnen Søren Bak fortalte mig, at hver gang Peter Bak besøgte sine forældre i Stadil, havde han altid en smuk vase eller lignende med til sin mor. Han blev begravet den 11. januar og flere borgere fra Hurup var rejst derned for at følge ham til hans sidste hvilested.

*Peter Vestergaard Bak
F. 6. sep. 1879 i Stadil.
D. 2. jan 1927 i Hurup*

*Karl Chr. Bak
F. 25. okt. 1894 i Stadil
D. 24. okt. 1953 i Hurup*

Efter Bette Baks død var broderen Chr. Bak indehaver af den store forretning, som broderen havde startet fra en beskeden begyndelse, men som Chr. Bak nu ene drev videre. Han blev som broderen meget afholdt af den store kundekreds, og måske derfor arvede han kælenavnet Bette Bak fra broderen.

En anden god Hurupborger, forhenværende maskinhandler Johannes Klausen, som forleden fyldte 90 år på Åbakken, hvor jeg besøgte ham, beskrev Chr. Bak som en meget dygtig forretningsmand. Han var min bedste ven, og vi sad sammen i bestyrelsen for Håndværker- og Borgerforeningen og i Hurup Elværk. Ellers var det forretningens drift, der optog ham.

På grund af svigtende helbred afstod han i 1939 forretningen til Einar Ekmann. Hans husbestyrerinde gennem 33 år passede ham til hans død den 24. oktober 1953. Der var den 29. oktober en mindehøjtidelighed over ham på Missionshotellet. Han blev den 31. oktober ligesom sin broder begravet på Stadil kirkegård, hvor også flere borgere fra Hurup fulgte ham.

Denne artikel er en beskrivelse af 4 unge mænd, født med store handicaps. Hvis de var født i dag, var de blevet vurderet til ikke at have over 50 % arbejdsevne, resten til byrde for samfundet. Men det er vist få med 100 % arbejdsevne, der vil blive bedre samfundsborgere end disse fire.

Kilde: Sydthy Årbog 1999, side 93-101.